

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В.ДОКУЧАЄВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Р.М. Шелудько

“ _____ ” _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОЗК 1 «УКРАЇНСЬКА МОВА»

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Освітньо-професійна програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Факультет _____ агрономічний

Харків - 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова» для здобувачів галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство», спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», освітньо-професійної програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

„___” _____, 2020 р. с.

Розробник: Підгородецька Інна Юріївна – канд. філол. наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри мовних дисциплін

Протокол від “_____” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри мовних дисциплін

Л. Герман

«_____» _____ серпня 2020 р.

Схвалено навчально-методичною комісією агрономічного факультету

Протокол від «_____» _____ 2020_ р. № _____

Голова

О. Романов

© _____, 20_ р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість: кредитів – 3	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов’язкова	
Модулів –1	Спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Рік підготовки:	
Змістових модулів-3		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр:	
	1-й	2-й	
	Лекції		
	Освітньо-професійна програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	-	6
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - для самостійної роботи здобувача –	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Практичні	
		40 год	6 год
		Самостійна робота	
		50 год	78 год
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Українська мова» - удосконалення гуманітарних знань студентів; підвищення загальнокультурного, інтелектуального та естетичного рівнів майбутніх фахівців, формування стійкого національного світогляду; засвоєння норм сучасної української літературної мови, культури усного і писемного мовлення.

Завданнями навчальної дисципліни «Українська» є формування мовної та мовленнєвої компетентностей у науковому й професійному спілкуванні; поглиблення знань зі стилістики; вивчення термінології фаху; набуття навичок користування лексикографічними джерелами під час укладання наукових текстів і ділових паперів; підвищення рівня мовної культури.

Згідно з вимогами ОПП здобувачі повинні визначати шляхи пошуку, оброблення та узагальнення інформації; слідувати принципам професійного спілкування, співпрацювати в команді.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні завдання та проблеми у сфері технології виробництва та переробки продукції тваринництва під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність спілкуватися державною мовою України (в усній та письмовій формах) ;
- здатність застосовувати знання;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Історія та культура України

2. Іноземна мова.

Дисципліна «Українська мова» разом із дисциплінами «Історія України та української культури», «Іноземна мова» формує гуманітарну складову у програмі підготовки майбутнього фахівця.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Мова професії

Тема 1. Мова як суспільне явище. Державна мова – мова професійного спілкування.

Предмет, мета і завдання дисципліни «Українська мова». Обов'язковість та особливості вивчення державної мови в аграрному закладі освіти. Значення і роль мови для майбутнього фахівця. Професійна мовнокомунікативна компетентність.

Функції мови. Українська мова як єдина національна мова українського народу. Поняття національної і літературної мови. Усна і писемна форми реалізації літературної мови. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Стан і статус української мови в державі.

Тема 2. Норми сучасної української літературної мови.

Поняття мовної норми. Типи мовних норм. Лексична норма. Морфологічна і синтаксична норми. Стилістичні норми. Орфографічна норма.

Тема 3. Стилістична диференціація сучасної літературної мови.

Категорія функціонального стилю. Загальна характеристика публіцистичного, художнього, розмовно-побутового, конфесійного, наукового та офіційно-ділового стилів (призначення, сфера використання, головні ознаки, основні мовні засоби, підстилі та жанри).

Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.

Тема 4. Українська термінологія у фаховій діяльності. Лексика аграрної галузі.

Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова. Міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія. Термінологія обраного фаху. Способи творення термінів.

Змістовий модуль 2. Писемна форма професійного спілкування. Мова документів та наукових текстів.

Тема 5. Документ як основний вид управлінської інформації

Поняття про документ, документознавство, діловодство. Стандартизація документів. Класифікація документів. Вимоги до укладання документів. Поняття про реквізит, формуляр, штамп, бланк. Реквізит як обов'язковий елемент документа. Вимоги до змісту та розташування реквізитів згідно з ДСТУ 4163-2003 «Державна уніфікована система документації».

Тема 6. Науковий текст як вид комунікативної діяльності

Особливості наукового тексту. Анотування і реферування наукових текстів. Реферат як жанр академічного письма. План, тези як засіб організації розумової праці. Стаття як самостійний науковий твір. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці.

Тема 7. Структура й організація інформації в наукових текстах

Типи і види наукової інформації та засоби її відтворення. Бібліографічний апарат наукової роботи. Цитування і скорочення в науковій роботі. Оформлення цифрової інформації в наукових текстах.

Змістовий модуль 3. Усна форма професійного спілкування. Культура мовлення.

Тема 8. Основи культури української мови. Мовний, мовленнєвий етикет.

Основні ознаки культури мовлення. Мовний, мовленнєвий етикет. Формули мовного етикету. Мовленнєвий етикет української науки. Вибір слова у професійному мовленні. Особливості вживання «книжної» та іншомовної лексики у фаховому мовленні.

Тема 9. Спілкування як інструмент професійної діяльності.

Спілкування і комунікація. Функції спілкування. Поняття ділового спілкування. Види, типи і форми професійного спілкування. Невербальні компоненти спілкування. Основні закони спілкування. Стратегії спілкування. Гендерні аспекти спілкування.

Тема 10. Мистецтво публічного виступу

Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Мистецтво аргументації. Техніка і тактика аргументування. Мовні засоби переконування. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Види публічного мовлення. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації. Культура сприймання публічного виступу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	П	Лаб	інд	с.р.		Л	П	лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Мова професії												
<i>Тема 1. Мова як суспільне явище. Державна мова – мова професії</i>	6		2			4	3	1				2
<i>Тема 2. Норми сучасної української літературної мови.</i>	10		4			6	10	2				8
<i>Тема 3. Стилiстична диференціяція сучасної української літературної мови</i>	8		4			4	10	2				8
<i>Тема 4. Українська термінологія у фаховій діяльності. Лексика аграрної галузі</i>	8		4			4	5	1				6
Разом за змістовим модулем 1	32		14			18	30	6				24
Змістовий модуль 2. Писемна форма професійного спілкування. Мова документів та наукових текстів												

Тема 5. Документ як основний вид управлінської інформації	12		6			6	12		2			10
Тема 6. Науковий текст як вид комунікативної діяльності	8		4			4	12		2			10
Тема 7. Структура й організація інформації в наукових текстах	8		4			4	12		2			10
Разом за змістовим модулем 2	28		14			14	36		6			30
Змістовий модуль 3. Усна форма професійного спілкування. Культура мовлення												
Тема 8. Основи культури української мови. Мовний, мовленнєвий етикет	8		4			4	8					8
Тема 9. Спілкування як інструмент професійної діяльності	10		4			6	8					8
Тема 10. Мистецтво публічного виступу	12		4			8	8					8
Разом за змістовим модулем 3	30		12			18	24					24
Усього годин	90		40			50	90	6	6			78

5. Теми семінарських занять –

6. Теми практичних занять (денне відділення)

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Мова як суспільне явище. Державна мова – мова професії	4
2	Норми сучасної української літературної мови	6
3	Стилістична диференціація сучасної української літературної мови	4
4	Українська термінологія у фаховій діяльності. Лексика аграрної галузі	4
5	Документ як основний вид управлінської інформації	6
6	Науковий текст як вид комунікативної діяльності	4
7	Структура й організація інформації в наукових текстах	4
8	Основи культури української мови. Мовний, мовленнєвий етикет	4
9	Спілкування як інструмент професійної діяльності	4
10	Мистецтво публічного виступу	4
	Разом	40

Теми практичних занять (заочне відділення)

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Документ як основний вид управлінської інформації	2
2.	Науковий текст як вид комунікативної діяльності	2
3.	Структура й організація інформації в наукових текстах	2

7. Теми лабораторних занять -

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Самостійна робота охоплює зміст навчальної дисципліни й передбачає виконання граматичних завдань, складання наукових текстів та документів, бібліографічного опису; підготовку повідомлень.

Метою і завданням самостійної роботи є оволодіння уміннями й навичками чітко, грамотно і правильно висловлювати свою думку, мотивація розвитку

творчого мислення та індивідуальних комунікативних здібностей студента, його ініціативи і здатності застосовувати теоретичні знання на практиці; формування системного світогляду, відповідальності.

Види самостійної роботи за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування джерел інформації.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, практичних.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: складання рефератів, доповідей, інформації із запропонованої теми.

4. Удосконалення теоретичних знань і навичок застосування норм літературної мови у професійному мовленні.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денне відділ.)
1.	Мова як суспільне явище. Державна мова – мова професії (конспектування теоретичного матеріалу)	4
2	Норми сучасної української літературної мови (виконання граматичних вправ)	4
3	Стилістична диференціація сучасної української літературної мови (порівняння тестів різної стильової приналежності)	4
4	Українська термінологія у фаховій діяльності. Лексика аграрної галузі (складання словника фахових термінів)	4
5	Документ як основний вид управлінської інформації (написання автобіографії, резюме, заяв)	6
6	Науковий текст як вид комунікативної діяльності (виконання граматичних вправ)	4
7	Структура й організація інформації в наукових текстах (написання анотації, реферату)	4
8	Основи культури української мови. Мовний, мовленнєвий етикет (виконання вправ і завдань)	4
9	Спілкування як інструмент професійної діяльності (підготування діалогу за пропонуваним сценарієм)	6
10	Мистецтво публічного виступу (підготування повідомлення в аудиторії, виступу на студентській конференції)	8
	Разом	50

Теми рефератів:

1. Про походження української мови.
2. Українська мова на карті світу.
3. Стан і статус української мови в державі.
4. Мова і професія.
5. Суржик в умовах білінгвізму.
6. Фразеологізми як одне із джерел збагачення культури мови.
7. З історії офіційно-ділового стилю.
8. Лексикографічна робота в Україні.
9. Стилістичні засоби української мови.
10. Текст як категорія лінгвостилістики.
11. Дискурс – текстова категорія.
12. Терміни та їх місце у професійному спілкуванні.
13. Діалектизми та жаргонізми у професійному спілкуванні.
14. Етика ділового листування.
15. Мова реклами.
16. Візитна картка та її використання.
17. Риторика як складник культури професійного спілкування.
18. Використання паралінгвістичних засобів у професійному спілкуванні.
19. Мовний етикет: традиції і сучасність.
20. Мовний етикет сучасної дипломатії.
21. Культура мови і мовна норма.
22. Норми мовного спілкування.
23. Особливості службового етикету в зарубіжних країнах.
24. Невербальні засоби комунікації.
25. Гендерні особливості мови.

Самостійна робота (заочна форма)

Складається із варіантів контрольних завдань
(методичні вказівки для виконання самостійної роботи)

9. Індивідуальні завдання – не передбачено

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовують такі методи навчання:

1) група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словесні** (лекція, бесіда, розповідь); **наочні** (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її обробка, графічно-схематичне зображення інформації).

2) група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань: репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4) група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота студента з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до практичних занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

11. Методи контролю

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності здобувачів включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здобувачів вищої освіти здійснюється в усній або тестовій формі (опитування або тестові завдання за результатами опрацьованого матеріалу) протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів.

Модульний контроль проводиться з урахуванням результатів поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегроване оцінювання результатів навчання здобувача після вивчення логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумковий контроль знань - екзамен - проводиться в усній або тестовій формі з метою перевірки засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу навчальної дисципліни в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістові модулі 1 -3			Самостійна робота			
T1-4	T 5-7	T8-10	1	2	20	100
20	20	20	5	15		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 – 81	C		
66 – 74	D	Задовільно	
60 – 65	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Тихоненко О.В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. для студ. аграр. ВНЗ / О.В. Тихоненко, Т.М. Князь; Харк.нац.аграр.ун-т. – Харків, 2017. – 152 с.

2. Тихоненко О.В. Українська мова професійного спрямування: курс лекцій / О.В.Тихоненко. – Харків: ХНАУ, 2005. – 57 с.

3. Тихоненко О.В. Українська мова (за професійним спрямуванням): методичні вказівки для самостійної роботи студентів заочної форми навчання спеціальності 201 «Агрономія»/ О.В. Тихоненко; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва. – Харків, 2016.– 26 с.

4. Тихоненко О.В. Українська мова (за професійним спрямуванням): методичні вказівки для студентів агрономічного факультету / О.В. Тихоненко; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В.Докучаєва. – Харків, 2018. – 20 с.

5. Словник типових мовних зворотів / О. В. Тихоненко, Н. Г. Войчук. – Х.:ХНАУ, 2010. – 48 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Тихоненко О.В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч.посіб. для студ. аграр. ВНЗ / О.В. Тихоненко, Т.М. Князь; Харк.нац.аграр.ун-т. – Харків, 2017. – 152 с.
2. Українська мова (за професійним спрямуванням). Теоретичний курс: навч. посіб. / О. В. Тихоненко, І. Ю. Підгородецька; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків: Мадрид, 2019. – 180 с.
3. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. посіб. / О. В. Тихоненко, І. Ю. Підгородецька; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків: Мадрид, 2020. – 182 с.

Додаткова

4. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо / Б.Д. Антоненко-Давидович / Уклад. Я.Б. Тимошенко. – Київ: Либідь, 2003. - 256 с.
5. Культура мови на щодень / Н.Я.Дзюбишина-Мельник, С.Я.Єрмоленко, К.В.Ленець, Л.О. Пустовіт. – Київ: Довіра, 2000. – 170 с.
6. Мозговий В.І. Українська мова у професійному спілкуванні. Модульний курс: навч. посібник/ В.І.Мозговий. – Київ:ЦНЛ, 2006. – 592 с.
7. Українська ділова мова: практичний посібник на щодень/ [уклад.: М.Д.Гінзбург та ін.; за заг. ред М.Д.Гінзбурга]. – Харків, 2003. – 592 с.
8. Український правопис [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.inmo.org.ua/assets/files/2019/Ukr.%20pravopys%20\(2019\).pdf](http://www.inmo.org.ua/assets/files/2019/Ukr.%20pravopys%20(2019).pdf)

Словники

9. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел.– Київ: Ірпінь: Перун, 2004. – 896 с.
- 10.Великий тлумачний словник сучасної української мови; 170000 слів / В.Т.Бусел. – Київ: Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
- 11.Вирган І.О. Російсько-український словник сталих виразів / І.О. Вирган, М.М. Пилинська. – Харків: Прапор, 2002. – 864 с.
- 12.Орфоепічний словник української мови: в 2 т. / НАН України, Ін-т укр. мови, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. - К. : Довіра, 2001 . - Т. 1 : Близько 140 000 слів / уклад. М. М. Пещак [та ін.]. - [Б. м.] : [б.в.], 2001. - 955 с.
- 13.Орфоепічний словник української мови: в 2 т. / НАН України, Ін-т укр. мови, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. – Київ : Довіра, 2001 . - Т. 2 : О-Я / НАН України, Укр. мовно-інформ. фонд ; уклад. М.М.Пещак [та ін.] ; ред. М. М. Пещак. – Київ : [б.в.], 2003. – 920 с.

14. Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос. – Київ: Наук. думка, 1998. – 892 с.
15. Російсько-український словник наукової термінології. Суспільні науки. – Київ: Наук. думка, 1994. – 600 с.
16. Російсько-український словник: Сфера ділового спілкування/ [уклад.: В.М. Брицин, О.О.Тараненко]. – Київ, 1999. – 387 с.
17. Словник іншомовних слів/ Л.О.Пустовіт, О.І.Скопненко, Г.М.Сюта, Т.В. Цимбалюк. – Київ: Довіра; УНВЦ “Рідна мова”, 2000. – 1017 с.
18. Словник синонімів української мови : у двох томах/ Гнатюк Г. М.; Головащук С. І.; Горюшина Г. Н.; та ін. ; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні ; Ін-т укр. мови ; НАН України. - Київ : Наук. думка, 2007.
19. Словник фразеологізмів української мови / Білоноженко В. М., Гнатюк І. С., Дятчук В. В., Неровня В. Н., Федоренко Т. О. ; відповідальний ред. Винник В. О. - Київ: Наукова думка, 2003. - 788 с.
20. Українська мова : енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови; редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Київ: Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 2004. – 820, [2] с. : іл.
21. Українсько-російський словник наукової термінології/ за заг. ред. Л.О.Симоненко. – Київ: Ірпінь: Перун, 2004. – 403 с.
22. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення = Русско-украинский словарь деловой речи [Текст / С.В. Шевчук. - Київ: Вища школа, 2008. – 123 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Уроки державної мови. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mova.kreschatic.kiev.ua>
2. Нова Мова. Проект розвитку української мови. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.novamova.com.ua> 3.
- Лінгвістичний портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mova.info/>
4. Російсько-український словник сталих словосполучень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/peredmova>
5. Уваги до сучасної української літературної мови від Олени Курило. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kurylo.wikidot.com/>
6. Словник термінів міжкультурної комунікації Ф.С. Бацевича. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://terminy-mizhkultkomunikacii.wikidot.com/peredmova>
7. Як ми говоримо. Поради від Бориса Антоненка-Давидовича. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yak-myhovorymo.wikidot.com/>
8. Чи правильно ми говоримо? Посібник Євгенії Чак. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chak-chy-pravylnomyhovorymo.wikidot.com/vid-avtora>
9. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання М. Волощак. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nepravylnopravylno.wikidot.com/>

10. Культура мови на щодень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kultura-movy.wikidot.com/about>
11. Культура слова: мовностилістичні поради від Олександра Пономарева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ponomariv-kulturaslova.wikidot.com/>
12. Український лінгвістичний портал. Словники України on-line: словозміна, синонімія, фразеологія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
13. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/>